

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри дошкільної педагогіки Олексія Листопада на дисертацію Корицької Ангеліни Володимирівни з теми «Формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти» поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність проблеми, науково-педагогічному осмисленню якої присвячене дослідження Корицької Ангеліни Володимирівни є незаперечною оскільки в сучасних умовах розвитку педагогічної науки постає потреба у вихователях з високим рівнем професійної культури, усвідомленням значущості власної роботи та глибоким розумінням специфіки дошкільної освіти, що особливо важливо на тлі змін у підходах до організації освітнього процесу, які передбачають інтеграцію інноваційних технологій, компетентнісного підходу та врахування індивідуальних потреб дітей. Формування професійного менталітету майбутніх вихователів важливе для забезпечення стабільного розвитку системи дошкільної освіти. Вихователі, які здатні критично мислити, адаптуватися до нових умов, брати відповідальність за свою професійну діяльність, зможуть ефективно здійснювати виховний процес і бути готовими до змін у професійній діяльності.

Сучасні виклики, пов'язані з реформуванням освіти, інтеграцією інноваційних методик і підходів до організації освітнього процесу, вимагають від майбутніх вихователів високого рівня професійної підготовки, що включає не лише знання педагогічних технологій, а й формування професійного менталітету, який сприяє розвитку особистості дітей. Дошкільний період є критичним для розвитку дитини, тому важливо, щоб вихователі мали не лише професійні навички, але й відповідне внутрішнє ставлення до своєї роботи. Формування професійного менталітету у

вихователів допомагає їм краще адаптуватися до змінюваних умов, ефективно взаємодіяти з дітьми та батьками, а також працювати в команді.

Дослідження виконано згідно з темою кафедри педагогіки «Проектування професійного становлення майбутніх фахівців в умовах університетської освіти» (реєстраційний номер № 0120U002014), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Отже, констатуємо своєчасність та актуальність теми рецензованого дослідження та його тісний зв'язок із відповідними планами галузей науки.

Авторка ставить собі за мету – обґрунтувати й експериментально апробувати педагогічні умови, модель і методику формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах фахової підготовки у ЗВО. Намагаючись досягти цієї мети, дисертантка пропонує, на наш погляд, логічно продуману структуру роботи, що дозволяє простежити глибину і змістовність розв'язання поставлених завдань: науково обґрунтувати сутність і структуру феномену «професійний менталітет майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти»; уточнити зміст понять «менталітет», «професійний менталітет», «фасилітаційний супровід професійної, квазіпрофесійної та самоосвітньої діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти»; визначити критерії, показники і схарактеризувати рівні сформованості професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти; обґрунтувати педагогічні умови формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах фахової підготовки у ЗВО; розробити й апробувати модель і методику формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах фахової підготовки у ЗВО.

Щодо наукового апарату дослідження, то його об'єктом обрано професійну підготовку майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у

ЗВО, а предметом – зміст і методика формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах фахової підготовки у ЗВО. Розгорнуте формулювання гіпотези дослідження дає уявлення про особливості педагогічних умов, що сприятимуть підвищенню ефективності процесу формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка презентована анотацією (двома мовами), вступом, двома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, змістовними додатками, що відповідає вимогам щодо дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Реалізація авторського наукового пошуку обраної проблеми відображена в науковій новизні дослідження. Уперше науково обґрунтовано педагогічні умови формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у фаховій підготовці (забезпечення позитивної мотивації майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на формування професійного менталітету й усвідомлення його як цінності; актуалізація ціннісного потенціалу професійно зорієнтованого освітнього середовища закладу вищої освіти; забезпечення фасилітаційного супроводу професійної, квазіпрофесійної та самоосвітньої діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти), сутність феномену «професійний менталітет майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти», його структурні компоненти (концептуально-гностичний, орієнтаційно-ідентифікаційний, емотивно-конативний); схарактеризовано критерії (когнітивно-рефлексивний, особистісно-поведінковий, професійно-самовизначальний), показники (професійна рефлексія, професійне мислення, володіння професійною мовою (професійна ерудиція), емоційний інтелект, особистісні соціально значущі якості вихователя закладу дошкільної освіти, креативність, гуманістичний світогляд, професійна ідентичність, позитивна мотивація до професійної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти)

та рівні (інтегровано-ментальний, мотивовано-рефлексивний, функційно-консервативний) сформованості професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Розроблено модель формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у фаховій підготовці (мета, структура професійного менталітету, педагогічні умови, етапи, форми і методи роботи та результат). Уточнено сутність понять «менталітет», «професійний менталітет», «фасилітаційний супровід професійної, квазіпрофесійної та самоосвітньої діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти». Подальшого розвитку набули теорія і методика професійного становлення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Отже, можемо стверджувати на наявність інноваційних наукових положень та нових фактів у дисертації Корицької Ангеліни Володимирівни.

Не викликає сумніву і практичне значення одержаних результатів. Заслугує схвалення логічність, точність та повнота опису методики діагностики і формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у фаховій підготовці (орієнтаційно-мотиваційний, пізнавально-праксеологічний, ціннісно-спрямовальний етапи), організації діяльності педагогічного клубу «Професійний менталітет майбутніх вихователів», збагаченні змісту навчальних дисциплін («Загальна та дошкільна педагогіка/курсознавство», «Психологія і педагогіка творчості») і педагогічної практики додатковими теоретичними і практичними матеріалами, спрямованими на формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у фаховій підготовці.

Основні положення та результати дослідження впроваджено в освітню діяльність двох закладів вищої освіти. Позитивним моментом є широка апробація результатів наукового дослідження і достатня кількість публікацій (3 статті у фахових виданнях України, 4 – апробаційного характеру).

Подана дисертаційна робота свідчить про наукову зрілість дисертантки, її вміння бачити актуальні проблеми професійної підготовки

майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, готовність розв'язувати їх на достатньому науковому рівні. В цілому дисертаційна робота Корицької Ангеліни Володимирівни за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням. Отже, можемо стверджувати про послідовне виконання всіх дослідницьких завдань у логічній послідовності за змістом дисертації.

Надаючи високу позитивну оцінку дисертаційному дослідженню висловимо низку зауважень та побажань до змісту роботи та висвітлимо деякі дискусійні положення в роботі.

1. У першому розділі дисертаційної роботи авторка дуже ретельно проаналізувала основні вектори й особливості професійного становлення майбутніх вихователів ЗДО як об'єкта наукових досліджень, на нашу думку, авторці варто було б ширше використати зарубіжний досвід з досліджуваної проблеми, що дозволило б дисертантці в процесі розробки експериментальної методики врахувати провідні тенденції розв'язання зазначеної проблеми в інших країнах.

2. Відзначаючи загалом вдало визначення педагогічних умов формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, водночас хочемо висловити як побажання, виходячи з логіки дослідження доречно було б пов'язати кожна із педагогічних умов з етапами (орієнтаційно-мотиваційний, пізнавально-праксеологічний, цінісно-спрямувальний) формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

3. Дослідниця, на наш погляд, дуже вдало навела результати констатувального етапу експериментального дослідження формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, але робота збагатилася б якщо під час констатувального експерименту було наведено результати аналізу освітньо-професійних та робочих програм навчальних дисциплін підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

4. У тексті дисертації трапляються технічні помилки, деякі граматичні, стилістичні неточності.

Водночас стверджуємо, що висловлені зауваження мають здебільшого характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, не знижують високої теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження, загального позитивного враження від дисертації, у рамках якої запропоновано нове розв'язання проблеми формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти

Вважаю, що дисертація Корицької Ангеліни Володимирівни з теми «Формування професійного менталітету майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти» є самостійним науковим дослідженням, відповідає основним вимогам, які ставляться до дисертацій доктора філософії, має наукову новизну, характеризується новими підходами, теоретичною і практичною цінністю, відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки №759 від 31.05.2019) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44), що дає підстави для присудження Корицької Ангеліни Володимирівни наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної педагогіки

Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського»

Олексій ЛИСТОПАД